

підприємств продовжують роботу в умовах карантину; 29% - припинили роботу; приблизно третина респондентів (переважно малі підприємства) повідомили про скорочення доходів на 90-100% з початку дії карантинних обмежень та про звільнення половини штату [2].

За таких умов малим підприємствам для збереження власної конкурентоспроможності та недопущення банкрутства необхідно оперативно адаптуватись і запроваджувати в свою діяльність новітні інформаційні технології. Це дозволить задіяти альтернативні канали збуту, відкрити нові шляхи залучення і комунікації з клієнтами та партнерами, покращити навички співробітників в ефективному провадженні віддаленої роботи, посилити заходи із протидії кібератакам та із захисту даних. Власне, після запровадження карантинних обмежень значну перевагу отримали ті підприємства, які вже активно користувалися сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями; натомість бізнес, що працював переважно в офлайн-форматі поніс значних збитків. Справедливо також буде відзначити, що сам процес діджиталізації бізнесу містить в собі значні виклики для підприємств: необхідність забезпечення високого рівня компетентності, кваліфікованості персоналу й організації його регулярного навчання; формування чіткої стратегії подальшого розвитку; забезпечення фінансової спроможності до впровадження інформаційних технологій; імовірність загострення ризиків, пов'язаних із втратою частини клієнтів, зростанням конкуренції та ін. [3]. Однак, незважаючи на наявність певних труднощів, діджиталізація відкриває чимало можливостей для малого бізнесу:

- економія часу та підвищення продуктивності через автоматизацію виробництва;
- оптимізація та покращення комунікацій як між співробітниками, так і зі стейкхолдерами;
- крос-продажі / upsell-продажі – вихід на новий рівень обслуговування клієнтів і заохочення їх до придбання більшої кількості товарів;
- збільшення конкурентоспроможності за рахунок поліпшення клієнтського досвіду і вдосконалення робочого процесу [4].

Таким чином, підсумовуючи, можемо відзначити, що пандемія внесла суттєві зміни в діяльність вітчизняного бізнесу, зокрема обумовила банкрутство та закриття значної кількості малих і мікропідприємств, зниження економічної активності в країні, зростання рівня безробіття. Поряд із цим, карантинні обмеження активізували українським підприємців у напрямі діджиталізації бізнес-процесів. Іншими словами, спостерігається перенесення фокусу уваги у сферу діджитал, що спроможно не лише полегшити кризові процеси, а й докорінно трансформувати саму модель економічної діяльності.

Список використаних джерел

1. Програми підтримки бізнесу. URL: <https://covid19.gov.ua/prohramy-pidtrymky-biznesu>
2. Коронавірус VS бізнес: половина підприємців протримається на карантині не більше місяця. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/2/658857/>
3. Тимофєєва А., Назарова А. Діджиталізація діяльності підприємств в умовах пандемії: виклики та можливості //Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства. – Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2020. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19046/1/456-458.pdf>
4. Поняття діджиталізації бізнесу: сфери і необхідність: веб-сайт. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/business-digitalization.html>

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЗДІЙСНЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ В УКРАЇНІ

Нині в усьому світі спостерігається стрімке скорочення використання паперових грошей та майже повний перехід до безготівкових розрахунків. Це надає можливість економити витрати, а також прискорювати рух грошових коштів. Також таким чином грошова маса накопичується в банках і краще контролюється її цільове використання.

Темі стану та перспективі розвитку присвячено чимало наукових робіт вчених, таких як: Є. О. Бублик[1], О. Вовчак[2], А. Ю. Куліш[4], В. І. Міщенко[6], С. В. Середа[9] та інші.

Безготівкові розрахунки – переказ певної суми грошей з рахунку платника на рахунок отримувача без використання паперових грошей.

За даними Національного банку України у 2020 році в Україні обсяг операцій електронними грошима становив 19304 млн грн, що на 15% більше, ніж у 2019 році, а кількість електронних гаманців з електронними грошима зріс на 7%[7].

Проте незважаючи на впровадження зарплатних проектів, на сьогодні частина офіційних зарплат та пенсій виплачується готівкою, що досить швидко призводить до зростання паперових грошей в обігу. Окрім цього, існують ще фактори, які впливають на збільшення паперових грошей в оборотах, такі як[9]:

1. підвищення рівня тіньової економіки в країні. Це приводить до ухилення від сплати податків, що відповідно ставить під удар стан економіки в цілому;
2. недостатній розвиток фінансових ринків. Це в свою чергу стримує розвиток системи електронних розрахунків;
3. досить низький рівень доходів населення. Це підвищує рівень частки споживання.
4. відсутність економічної та політичної стабільності: бойові дії на Сході країни;
5. девальвація валюти – зниження курсу національної валюти;
6. інфляційні очікування населення, що призводить до зберігання готівки;
7. відсутність у населення довіри до банків;
8. дефіцит POS-терміналів, що робить безготівковий розрахунок більш проблематичним;
9. відсутність у населення досвіду використання безготівкових платіжних інструментів;
10. обмеженість можливостей населення у сільській місцевості здійснювати безготівкові розрахунки.

Проте незважаючи на досить складну економічну ситуацію в країні, кількість клієнтів банків залишається на рівні 2 млн чоловік, і щороку ця цифра збільшується.

Згідно з даними НБУ, найбільш ефективною для економіки України є система електронних платежів (СЕП). Така система функціонує вже понад 20 років і забезпечує 97% всіх міжбанківських переказів в межах України[5].

Також активно розвиваються безготівкові розрахунки за допомогою платіжних карток. Позитивна динаміка їх використання свідчить, що населення починає більш схилитись до електронних коштів і використання їх як інструмент для розрахунку.

З метою підвищення банківської ліквідності, протидії відмиванню доходів та зменшенню витрат на підтримання обсягу паперових грошей в обігу, НБУ встановив граничну суму розрахунку готівкою – постанова правління НБУ від 06.06.2013 р. №210 «Про встановлення граничної суми розрахунку готівкою»[8]. Станом на 30.08.2020 р. ця сума становить 10 000 грн.

Для поліпшення перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні[1]:

1. проводяться заходи з метою поширення безготівкових розрахунків з використанням платіжних засобів;
2. створюються заходи для підвищення фінансової грамотності населення і сфері використання платіжних пластикових карток;
3. переводяться на зарплатні проєкти майже всі державні установи;
4. покращується оплата комунальних послуг, податків тощо через електронні мобільні додатки;
5. вдосконалюються інформаційні та платіжні технології.

Таким чином можна зробити висновок, що покращення стану безготівкових розрахунків дозволить покращити економічну діяльність не лише окремих секторів економіки країни, а й її стан в цілому.

Нині Україна не має широкого використання безготівкових розрахунків, проте вже активно впроваджує необхідні заходи для їх забезпечення.

Список використаних джерел

1. Бублик Є.О. Обмеження готівкових розрахунків в Україні: [Електронний ресурс]. 2013. С. 32-42. URL: file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/econprog_2013_2_5.pdf
 2. Вовчак О.Д. Ринок платіжних карток в Україні: розвиток та страхування. Платіжні системи: [Навч. посібник]. 2008. Вип. 120. С. 52-54.
 3. Кошонько А. В., Капустяк Ю. І. Перспективи використання безготівкових розрахунків в Україні [Електронний ресурс]: Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. С. 713-718. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/150.pdf>
 4. Куліш А. Ю. Стан і аналіз безготівкових розрахунків в Україні та особливості їх обліку на вітчизняних підприємствах. Економічні науки: [Електронний ресурс]. 2016. С. 116-119. URL: file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/mnj_2016_2_26.pdf
 5. Лебедик Г. В., Максютенко Н. О. Стан та перспективи організації безготівкових розрахунків в Україні [Електронний ресурс]: Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2016. С. 166-171. URL: file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/Nvmgu_eim_2016_22_38.pdf
 6. Міщенко В. І. Вдосконалення системи безготівкових роздрібних платежів [Текст]: Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. 2014. Вип. 5(158). С. 22-24.
 7. Національний банк України [Електронний ресурс]: Операції банків з електронними грошима. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/XfYsIHgkOaruazD>
 8. Національний банк України [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/>
 9. Серода С. В. Проблеми та перспективи розвитку безготівкових розрахунків в Україні. Інноваційний ресурс соціально-економічного розвитку України: [Електронний ресурс]: зб. доп. 84-ї наук. конф. студ. КНЕУ. 2016. С. 799-802. URL: <file:///C:/Users/%D0%9C%D0%B0%D1%88%D0%B0/Downloads/17-5377.pdf>
-